BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 9 december 1998

betreffende de door Duitsland aan de bruinkoolkrachtcentrale te Cottbus verleende staatssteun

(kennisgeving geschied onder nummer C(1998) 4275)

(Slechts de tekst in de Duitse taal is authentiek)

(Voor de EER relevante tekst)

(1999/581/EG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met name op artikel 93, lid 2, eerste alinea,

Gelet op de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, en met name op artikel 62, lid 1, onder a),

Na de belanghebbenden overeenkomstig voornoemde artikelen in de gelegenheid te hebben gesteld hun opmerkingen kenbaar te maken, en gezien deze opmerkingen,

Overwegende hetgeen volgt:

I. PROCEDURE

Door een klacht van een lid van het Europees Parlement van 26 maart 1996 kwam de Commissie ter kennis dat Duitsland aan de bruinkoolkrachtcentrale te Cottbus steun verleende. Bij brieven van 7 juni 1996 en 5 september 1996 verzocht de Commissie de Duitse autoriteiten om inlichtingen daaromtrent. Duitsland gaf op 26 juli 1996 en op 20 februari 1997 aan dit verzoek om inlichtingen gevolg.

Bij brief van 12 augustus 1997 stelde de Commissie Duitsland in kennis van haar besluit om ten aanzien van voornoemde steun de procedure van artikel 93, lid 2, van het EG-Verdrag in te leiden. Deze brief werd op 31 oktober 1997 door Duitsland beantwoord.

Het besluit van de Commissie tot inleiding van de procedure werd in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* bekendgemaak [1]. Terzelfder tijd werd alle belanghebbenden verzocht hun opmerkingen kenbaar te maken.

Bij brief van 3 maart 1998 werden deze opmerkingen aan Duitsland meegedeeld. Op 6 en 7 maart 1998 vond in de centrale te Cottbus een bezichtiging plaats, waaraan ook vertegenwoordigers van de Commissie deelnamen. Duitsland heeft op 9 juli 1998 zijn mening over de opmerkingen te kennen gegeven.

II. GEDETAILLEERDE BESCHRIJVING VAN DE STEUN

Cottbus ligt in het grootste bruinkoolbekken in Oost-Duitsland; de kolenlagen worden er ontgonnen door Lausitzer Braunkohle AG, hierna „Laubag" genoemd. Op 26 april 1995 besloot de stad Cottbus haar uit de tijd van de DDR stammende bruinkoolkrachtcentrale, die vooral uit het oogpunt van het brandstofverbruik en de milieubescherming niet meer aan de huidige technische normen voldeed, door een nieuwe, moderne centrale met warmtekrachtkoppeling, hierna „WKK-centrale" genoemd, te vervangen. Het voornaamste doel van het project is de stad Cottbus van stadsverwarming te voorzien (ongeveer 70 % van de huishoudens zijn op een warmteverdeelnet aangesloten). Als nevenproduct wordt stroom voortgebracht, die uitsluitend voor de stad Cottbus bestemd is.

De kosten van het project bedragen in totaal 395 miljoen DEM. De deelstaat Brandenburg ondersteunde deze investering met de bedoeling het prijsverschil met een moderne met gas gestookte warmtekrachtcentrale, die rond 185 miljoen DEM zou hebben gekost, te compenseren. Omdat Duitsland de energiesector uitdrukkelijk van subsidiëring in het kader van de door de Commissie goedgekeurde Duitse regionale steunregeling, de zgn. „Gemeenschapstaak" [2], volgens welke in Brandenburg, een gebied als bedoeld in artikel 92, lid 3, onder a), van het EG-Verdrag, investeringssteun tot 35 % van de totale investeringskosten kan worden verleend, had uitgesloten, werd de steun ten bedrage 49,95 miljoen DEM ad hoc verleend. Daarnaast werd geen andere steun voor het project beschikbaar gesteld, noch op ad hoc-basis, noch in het kader van goedgekeurde regelingen inzake onderzoeks- en ontwikkelingssteun of milieubeschermingssteun. Op het ogenblik werken in de centrale 243 mensen.

In Cottbus wordt voor de eerste keer ter wereld in een WKK-centrale bruinkool als brandstof gebruikt voor wervelbedverbranding met toevoer onder druk van de tweede generatie. Daarom heeft de Commissie besloten dit project in het kader van het bij Verordening (EEG) nr. 2008/90 van de Raad [3] vastgestelde Thermie-programma met nog eens 29 miljoen DEM te steunen (project nr. SF/00122/95/DE/SE en SF/00264/97/DE/SE, „warmtekrachtcentrale met wervelbedverbranding met toevoer onder druk van de tweede generatie op basis van Oost-Duitse bruinkool"). Met het project moet worden aangetoond dat bij wervelbedverbranding met toevoer onder druk ook bruinkool als brandstof kan worden gebruikt, waardoor de kans op uitvoer van deze techniek buiten de grenzen van de Gemeenschap kan toenemen.

Wat de gevolgen voor de concurrentie betreft, was de Commissie echter van mening dat de investeringssteun voor een verhoudingsgewijs dure bruinkoolcentrale ongeoorloofde staatssteun zou kunnen vormen ten gunste van de regionale bruinkoolproducent Laubag, voor wie het project weliswaar geen voorkeurprijzen maar wel een langlopend leveringscontract oplevert.

[1] PB C 381 van 16.12.1997, blz. 5.

[2] Zie punt 3.1.3 van de 24e Kaderregeling van de Gemeenschapstaak — verbetering van de regionale economische structuur, goedgekeurd bij Beschikking van 30.4.1996, PB C 291 van 4.10.1996, blz. 4.

[3] PB L 185 van 17.7.1990, blz. 1.

Het oordeel dat het om ongeoorloofde staatssteun gaat, berustte vooral op een verplichting die Duitsland in het kader van steunmaatregel N 13/92 ten gunste van de bruinkoolkrachtcentrale te Schkopau in Saksen-Anhalt had aangegaan, waarbij de Commissie investeringssteun ten bedrage van 600 miljoen DEM had goedgekeurd ([1]). Om systematische subsidiëring van de Oost-Duitse bruinkoolindustrie en concurrentiedistorsies op een geliberaliseerde elektriciteitsmarkt te voorkomen, moest Duitsland zich als voorwaarde voor goedkeuring van die steun ertoe verbinden:

> geen verdere rechtstreeks of onrechtstreeks op het gebruik van bruinkool gerichte steun te verlenen. Elektriciteitscentrales kunnen echter nog subsidies ontvangen, wanneer deze in overeenstemming zijn met de beschikkingen van de Commissie tot goedkeuring van steun in het raam van regionale steunregelingen of van steunregelingen voor O&O of voor milieubescherming, wanneer zij niet op het gebruik van bepaalde energiedragers gericht zijn en wanneer zij niet tot doel hebben de kosten voor het gebruik van bepaalde energiedragers te compenseren.

Omdat het in Cottbus om ad hoc-steun buiten de goedgekeurde horizontale steunregeling gaat, bestond er bij de Commissie ernstige twijfel of de investeringssteun van de deelstaat Brandenburg tegen de achtergrond van de door Duitsland in 1992 aangegane verplichting als verenigbaar met de communautaire regels inzake staatssteun kan worden beschouwd, en besloot de Commissie bijgevolg op 30 juli 1997 de procedure van artikel 93, lid 2, van het EG-Verdrag in te leiden.

III. **OPMERKINGEN VAN BELANGHEBBENDEN**

Van zes belanghebbenden zijn opmerkingen binnengekomen, die als volgt kunnen worden samengevat:

Het gemeentebestuur van Jänschwalde, een gemeente nabij het winningsgebied van Laubag, was van mening dat de steun voor de centrale te Cottbus duidelijk als steun ten gunste van de regionale bruinkoolindustrie te kenmerken is. De steun zou ook niet als regionale steun in de zin van de communautaire regels inzake staatssteun kunnen worden beschouwd, omdat geen regionale doelstelling aanwezig is. Voorts zou duidelijk zijn dat de bruinkoolcentrale zonder verdere staatssteun noch heden, noch in de toekomst concurrerend kan zijn. Wat de milieueffecten van het project betreft, was het gemeentebestuur van mening dat gas onmiskenbaar milieuvriendelijker is dan om het even welke bruinkooltoepassing.

Volgens de elektriciteitsproducent en -leverancier Enron Europe Ltd, hierna „Enron" genoemd, die op basis van gas werkt, kan een grotere prijsstabiliteit bij bruinkool niet als argument voor deze energiedrager worden aangevoerd, omdat met adequate prijsgaranties hetzelfde effect ook bij de gasprijzen kan worden bereikt. Voorts wees de onderneming erop dat het gebruik van gas betere waarborgen voor de milieubescherming biedt.

In de opmerkingen van de vier overige belanghebbenden ging het niet zozeer om de effecten van het project op de elektriciteitsmarkt als wel om de brandstof bruinkool op zich, die als te belastend voor het milieu werd ondervonden.

IV. **OPMERKINGEN VAN DUITSLAND**

In antwoord op het besluit van de Commissie om de procedure van artikel 93, lid 2, van het EG-Verdrag in te leiden, voerde Duitsland in de eerste plaats aan dat Laubag bezwaarlijk als begunstigde van de steun kan worden beschouwd, omdat die haar hooguit marginaal voordeel oplevert. De onderneming zou geen kunstmatig hoge prijzen ontvangen, maar alleen over een langlopend leveringscontract beschikken, dat echter slechts 0,9 % van haar totale jaarproductie vertegenwoordigt.

Voorts zou de verplichting uit 1992 in het onderhavige geval niet gelden, omdat het project in de eerste plaats op de levering van stadsverwarming is gericht. Stroom, waarom het bij die verplichting gaat, zou daarentegen slechts een nevenproduct zijn.

Bovendien zou ermee rekening moeten worden gehouden dat Cottbus in een gebied als bedoeld in artikel 92, lid 3, onder a), van het EG-Verdrag ligt, waar de Commissie investeringssteun tot 35 % van de totale investeringskosten toestaat. Bij investeringskosten ten bedrage van in totaal 395 miljoen DEM had het project theoretisch met rond 135 miljoen DEM kunnen worden gesteund, dus met een veel hoger bedrag dan dat van de steun die thans daadwerkelijk is verleend (49,95 miljoen DEM door de deelstaat Brandenburg en 29 miljoen DEM door de Commissie in het kader van het Thermie-programma).

Het project zou volledig in overeenstemming met de communautaire regels inzake overheidsopdrachten zijn. Toen de keuze op een WKK-centrale die volgens de technologie van de wervelbedverbranding met toevoer onder druk werkt, was gevallen, vond een communautaire aanbesteding plaats, met bekendmaking in het Supplement bij het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* van 8 augustus 1995. Bovendien werden alle bekende producenten van de wervelbedtechnologie met toevoer onder druk individueel uitgenodigd om in te schrijven. De opdracht werd tenslotte aan een Duitse producent gegund. Noch bij de commissie die de offertes moest beoordelen, noch bij de commissie van beroep zou over het verloop van de aanbestedingsprocedure bezwaar zijn gemaakt.

Bovendien zou het project het karakter hebben van een modelproject, hetgeen ook blijkt uit het feit dat de Gemeenschap het in het kader van het Thermie-programma steunt. Overigens zouden de effecten van het gebruik van bruinkool bij wervelbedverbranding met toevoer onder druk nauwlettend in het oog worden gehouden door de onderzoekinstituten van de Technische Universiteit van Cottbus.

Volgens Duitsland zal het project succesvol zijn, indien kan worden aangetoond dat bruinkool met andere brandstoffen kan concurreren. Dit zou positieve gevolgen hebben voor de werkgelegenheid in de regionale bruinkoolindustrie, die in deze structureel zwakke regio de belangrijkste bedrijfstak is, waarvan rechtstreeks of onrechtstreeks nog altijd tussen 13 000 en 17 000 arbeidsplaatsen afhangen (in 1989 waren dit er nog 73 000).

([1]) Beschikking van 22.7.1992, PB C 203 van 11.8.1992, blz. 15.

Bovendien zou het project gunstig voor de milieubescherming zijn. Zo zou een duidelijke vermindering van de emissie van schadelijke stoffen en van geluid kunnen worden geconstateerd, tot waarden die zelfs beneden die van de toepasselijke milieuvoorschriften liggen.

Ten bewijze gaf Duitsland de volgende emissiewaarden op:

(in mg/m³)

	Duitse wettelijke norm	Centrale Cottbus
Zwaveldioxide	250	200
Stikstofoxide	200	200
Kooldioxide	250	200
Zoutzuur	100	30
Waterstoffluoride	15	1,5
Stof	50	20

Met betrekking tot de geluidemissie gaf Duitsland de volgende waarden op:

(in decibel)

overdag		's nachts	
Duitse wettelijke norm	centrale Cottbus	Duitse wettelijke norm	centrale Cottbus
55	52	40	40
60	43	45	31
60	43	45	28
55	45	40	34
55	46	40	35
50	34	35	23
50	45	35	33

Op de opmerkingen van belanghebbenden antwoordde Duitsland als volgt:

De opmerkingen van het gemeentebestuur van Jänschwalde zouden in de eerste plaats tegen het algemene energiebeleid van de deelstaat Brandenburg zijn gericht, in het bijzonder tegen de verplaatsing van de gemeente Horno, die door de uitbreiding van een open groeve van Laubag noodzakelijk wordt. Ook werd nogmaals erop gewezen dat het project slechts weinig effect heeft op de productie van de lokale bruinkoolindustrie en daarmee ook op de concurrentie tussen de verschillende brandstoffen. Dit zou worden gestaafd door het feit dat gas, dat als brandstof met bruinkool concurreert, in de nieuwe deelstaten met rond 27 % reeds een hoog marktaandeel heeft, tegenover een gemiddeld aandeel in geheel Duitsland van rond 21 %. Eind 1997 werd 40 % van alle woningen in Oost-Duitsland met gas verwarmd. Het brandstofverbruik van de centrale te Cottbus bedraagt slechts 0,1 % van het totale brandstofverbruik van alle warmtekrachtcentrales in Duitsland. Met betrekking tot de bewering dat gas milieuvriendelijker is dan bruinkool, wees Duitsland erop dat bij gas ook methaan wordt uitgestoten, iets waarvan het gemeentebestuur van Jänschwalde niet heeft gerept.

Wat de opmerkingen van Enron betreft, trok Duitsland vooral de bewering in twijfel dat bij gas door middel van prijsgaranties dezelfde prijsstabiliteit kan worden bereikt als bij bruinkool. Enron zelf zou niet nauwkeurig kunnen aangeven onder welke voorwaarden en onder het incalculeren van welke risico's zij over een lange periode tegen constante prijzen gas zou kunnen leveren.

Op de opmerkingen van de vier overige belanghebbenden antwoordde Duitsland door nogmaals erop te wijzen dat bij het project de emissie van schadelijke stoffen en van geluid beneden de in Duitsland geldende grenswaarden blijft, zodat het project tot de milieubescherming bijdraagt.

V. **BEOORDELING VAN DE STEUN**

Bruinkool valt niet onder het EGKS-Verdrag maar onder het EG-Verdrag. Het gaat derhalve bij de investeringssubsidie ten bedrage van 49,95 miljoen DEM van de deelstaat Brandenburg voor de bouw van de bruinkoolcentrale te Cottbus duidelijk om steun in de zin van artikel 92, lid 1, van het EG-Verdrag. De begunstigden van de steun zijn weliswaar in de eerste plaats de exploitanten van de centrale, maar indirect ook de Oost-Duitse bruinkoolindustrie, in dit geval met name Laubag. De steun heeft tot doel het gebruik van bruinkool te stimuleren, hoewel de bouw van een met andere brandstoffen, bijvoorbeeld met gas, gestookte centrale goedkoper zou zijn geweest.

De betrokken steun kan de mededinging vervalsen en het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloeden. Met de integratie van de voormalige DDR in de Gemeenschap in 1990-1991 nam de communautaire bruinkoolproductie ineens aanzienlijk toe. In de Gemeenschap worden slechts in drie landen grote hoeveelheden bruinkool gewonnen. Duitsland is goed voor 75 % van de totale communautaire productie. Bruinkool wordt normaal in centrales in de onmiddellijke omgeving van de winningsgebieden gebruikt, omdat vervoer over lange afstanden in de regel onrendabel is. Dit betekent echter niet dat in de Gemeenschap geen bruinkool wordt verhandeld. Voorts moet ermee rekening worden gehouden dat in dit geval een keuze is gemaakt: vóór bruinkool en tegen gas, steenkool en aardolie. Op de energiemarkt is elk van deze stoffen met elke andere substitueerbaar. Bijgevolg moeten de afzonderlijke markten, de brandstofmarkt in het algemeen en alle mogelijke intracommunautaire concurrentie daartussen worden bezien. Op deze markten bestaan er intracommunautaire handel en concurrentie tussen ondernemingen uit de verschillende lidstaten, zodat de steun de concurrentie tussen ondernemingen op de energiemarkt ongunstig zou kunnen beïnvloeden.

De steun werd niet in het kader van een vooraf door de Commissie goedgekeurde steunregeling verleend en had bijgevolg overeenkomstig artikel 93, lid 3, van het EG-Verdrag afzonderlijk moeten worden aangemeld. Duitsland is deze verplichting niet nagekomen. De steun was derhalve onrechtmatig.

Met betrekking tot de vraag of de steun onder een van de uitzonderingsbepalingen van artikel 92, leden 2 en 3, van het EG-Verdrag valt, moet eerst en vooral erop worden gewezen dat de verplichting die Duitsland in verband met de staatssteun in het geval Schkopau heeft aangegaan, niet in de weg staat dat deze bepalingen in het onderhavige geval worden toegepast.

Met bedoelde verplichting werd toentertijd beoogd te voorkomen dat in de nieuwe deelstaten voor bruinkool dezelfde beschermingsmechanismen zouden worden ingevoerd als voor de West-Duitse steenkool. Bij het project te Cottbus gaat het echter om een ad hoc-maatregel die noch tot doel noch tot gevolg heeft dat de Oost-Duitse bruinkoolindustrie systematisch wordt gesubsidieerd. Dit blijkt uit het feit dat Laubag haar product niet tegen kunstmatig opgedreven prijzen maar tegen marktprijzen verkoopt en dat de voor het project benodigde bruinkool slechts een uiterst gering gedeelte, namelijk 0,9 %, van de jaarproductie van Laubag uitmaakt. Bovendien is het project in de eerste plaats op de levering van stadsverwarming gericht. Stroom, waarom het bij de verplichting uit 1992 hoofdzakelijk gaat, is slechts een nevenproduct.

Bij toetsing aan de afwijkingen van artikel 92, leden 2 en 3, van het EG-Verdrag blijkt dat de afwijkingen van artikel 92, lid 2, wegens de kenmerken van de steun en wegens het feit dat deze niet aan de voorwaarden voor een vrijstelling op grond van deze laatste bepalingen voldoet, in het onderhavige geval niet van toepassing zijn.

De steun kan echter op grond van artikel 92, lid 3, onder a), van het EG-Verdrag als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt worden beschouwd.

Dat de steun niet in het raam van de Duitse regionale steunregeling (de zogeheten „Gemeinschaftsaufgabe" (Gemeenschapstaak)) is verleend, sluit toepassing van genoemde bepaling niet bij voorbaat uit, maar vindt gewoon hierin zijn verklaring dat investeringen in de elektriciteitsvoorziening niet in het raam van die regeling kunnen worden gesteund. Deze beperking werd niet door de Commissie in het raam van het toezicht op staatssteun opgelegd; Duitsland heeft zelf daartoe besloten. De Commissie kan bijgevolg een toetsing met inachtneming van regionale aspecten niet uitsluiten, maar moet, zoals bij steunmaatregel N 295/97, „Déllipapier", Frankrijk [1], in het individuele geval onderzoeken of aan de voorwaarden voor toepassing van artikel 92, lid 3, onder a), is voldaan.

Voorts moet erop worden gewezen dat artikel 92, lid 3, onder a), ook op ad hoc-maatregelen kan worden toegepast. Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen heeft dit bevestigd in zijn arrest van 14 september 1994 in Gevoegde zaken C-278, 279 en 280/92, Spanje/Commissie [2], volgens hetwelk bij de toetsing van ad hoc-steunmaatregelen ook dient te worden onderzocht of aan de voorwaarden voor regionale steun overeenkomstig artikel 92, lid 3, onder a), is voldaan.

Dit geldt nu voor de steun voor de bruinkoolcentrale te Cottbus.

Hoewel met dit project een oude centrale door een nieuwe wordt vervangen, kan de steun worden beschouwd als een maatregel ter ondersteuning van een initiële investering, waarvoor volgens de Richtsnoeren inzake regionale steunmaatregelen [3] regionale steun kan worden toegestaan. Volgens punt 4.4 van deze richtsnoeren wordt onder initiële investering mede verstaan „het starten van een activiteit die een fundamentele wijziging in [...] het productieproces van een bestaande vestiging meebrengt (door rationalisering, herstructurering of modernisering)".

Bovendien ligt Cottbus in een gebied als bedoeld in artikel 92, lid 3, onder a), waar het toegestane steunplafond voor nieuwe investeringen 35 % bedraagt. Met een intensiteit van 20 % blijft de steun in het onderhavige geval duidelijk beneden dit plafond.

De steun kan ook de economische ontwikkeling van het betrokken gebied vergemakkelijken. De gevolgen van het project voor de werkgelegenheid reiken ongetwijfeld verder dan de 243 in de centrale zelf geschapen arbeidsplaatsen. Het project is ook gericht op de ontwikkeling op lange termijn van de regio. Met behulp van de nieuwe centrale wordt een modern systeem van stadsverwarming tot stand gebracht, waardoor de infrastructuur van de regio, waartoe niet alleen privé-woningen maar ook bestaande industrieondernemingen en potentiële investeerders toegang hebben, in het algemeen wordt verbeterd. Daarenboven is het de bedoeling met de toepassing van het nieuwe procédé van de wervelbedverbranding met toevoer onder druk, dat in het raam van het Thermie-programma van de Commissie voor bevordering is uitgekozen, aan te tonen dat bruinkool als brandstof concurrerend kan zijn. Mocht deze technologie succesvol blijken, dan zal dit op de werkgelegenheid in de bruinkoolindustrie een positief effect hebben. In 1989 werkten in de regio nog 73 000 mensen in de bruinkoolindustrie. De bruinkoolproductie bedroeg in dat jaar 195 miljoen ton. Ondanks drastische personeels- en productieverminderingen in de jaren na 1989 is de bruinkoolindustrie nog steeds de belangrijkste bedrijfstak in deze structureel zwakke regio. Zo wordt aangenomen dat bij een jaarproductie van 35 tot 40 miljoen ton in het jaar 2000 ongeveer 5 000 mensen rechtstreeks in de winning en veredeling van bruinkool werkzaam zullen zijn. De energieopwekking uit bruinkool zal nog eens 2 000 arbeidsplaatsen opleveren. Bij deze 7 000 rechtstreekse arbeidsplaatsen kunnen nog 10 000 worden bijgeteld die op investeringen in de sectoren toelevering, onderhoud en verwerking berusten, en die dus sterk van de economische toestand van de bruinkoolindustrie afhankelijk zijn. Een en ander maakt duidelijk dat elke activiteit die erop gericht is de economische toekomst van de bruinkoolindustrie te verbeteren, ook een positieve invloed zal hebben op de onrechtstreeks van deze industrie afhankelijke werkgelegenheid.

Bovendien neemt de Commissie er nota van dat de milieuverontreiniging zal afnemen. Uit de door Duitsland opgegeven cijfers blijkt dat de emissie van schadelijke stoffen en van geluid bij de nieuwe centrale veel lager is dan bij de oude. In dit verband moet ook eraan worden herinnerd dat de centrale te Cottbus een WKK-centrale is. In haar mededeling van 15 oktober 1997 aan de Raad, het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's betreffende een communautaire strategie voor de bevordering van warmtekrachtkoppeling (WKK) en het wegnemen van belemmeringen voor de ontwikkeling ervan [4] heeft de Commissie nogmaals uitdrukkelijk de milieuvriendelijke en energiebesparende aspecten van deze technologie beklemtoond.

[1] PB C 333 van 4.11.1997, blz. 6.
[2] Jurispr. 1994, blz. I-4103.
[3] PB C 74 van 10.3.1998, blz. 9.
[4] COM (97) 514 def.

Voorts moet eraan worden herinnerd dat de centrale zowel warmte als stroom produceert en daardoor minder emissies veroorzaakt dan klassieke kolencentrales. De Commissie heeft in andere gevallen erkend dat de toepassing van warmtekrachtkoppeling financiële stimulansen rechtvaardigt [1]. In dit verband moet ook eraan worden herinnerd dat de Commissie bij beschikking van 18 december 1991 [2] een eenjarig steunprogramma voor de herstructurering van het warmteverdeelnet in de nieuwe Duitse deelstaten heeft goedgekeurd, in het raam waarvan investeringssteun tot 35 % van de investeringskosten toegestaan was, wanneer daardoor de doelmatigheid van het net werd verbeterd en de milieuverontreiniging werd verminderd. Met het project te Cottbus worden juist deze doelstellingen nagestreefd.

Tenslotte moet worden geconstateerd dat de ongunstige effecten op de brandstofmarkt in de Gemeenschap verwaarloosbaar zijn, omdat het project zelfs de bruinkoolonderneming Laubag slechts marginaal voordeel oplevert. Hierbij moet eraan worden herinnerd dat Laubag geenszins van kunstmatig opgedreven prijzen profiteert, maar haar product tegen marktprijzen moet verkopen. De onderneming geniet dus hooguit onrechtstreeks voordeel in de vorm van een langlopend leveringscontract, dat echter slechts betrekking heeft op 0,9 % van haar jaarproductie. De effecten op de brandstofmarkt in de Gemeenschap in haar geheel moeten bijgevolg als uiterst gering worden beschouwd. Voorts moet rekening ermee worden gehouden dat het brandstofverbruik van de centrale te Cottbus niet meer bedraagt dan 0,1 % van het brandstofverbruik van alle centrales in Duitsland die stadsverwarming leveren. Door de centrale te Cottbus zal het aandeel van Laubag op de totale Duitse brandstofmarkt bijgevolg met slechts 0,001 % stijgen. Bovendien is er in het geheel geen sprake van dat gas, dat als brandstof met bruinkool concurreert, zou worden verdrongen. Integendeel, sinds 1991 heeft gas in de nieuwe deelstaten met rond 27 % (in 1990 nog nagenoeg 0 %) een hoger marktaandeel dan in geheel Duitsland. Eind 1997 werd 40 % van alle woningen in Oost-Duitsland met gas verwarmd. In dit verband moet ook erop worden gewezen dat het in de opmerkingen van de belanghebbenden niet zozeer om concurrentievervalsing ging; er werd daarin veeleer aandacht besteed aan het ecologische aspect van het gebruik van bruinkool, dat echter niet het enige voorwerp van een procedure op grond van artikel 93, lid 2, van het EG-Verdrag kan zijn.

VI. **CONCLUSIES**

De Commissie stelt vast dat de door Duitsland in strijd met artikel 93, lid 3, van het EG-Verdrag verleende steun onrechtmatig is. Gezien de positieve effecten van de steun op de regionale ontwikkeling en gelet op het feit dat de nieuwe centrale voor het milieu minder belastend is dan de oude, dat het project als een modelproject te beschouwen is en dat de mededinging slechts in geringe mate erdoor wordt beïnvloed, is de Commissie evenwel tot de slotsom gekomen dat de investeringssteun voor de bouw van een bruinkoolkrachtcentrale te Cottbus met de gemeenschappelijke markt verenigbaar is,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

De staatssteun ten bedrage van 49,5 miljoen DEM van de deelstaat Brandenburg voor de bruinkoolkrachtcentrale te Cottbus is op grond van artikel 92, lid 3, onder a), van het EG-Verdrag verenigbaar met de gemeenschappelijke markt.

Artikel 2

Deze beschikking is gericht tot de Bondsrepubliek Duitsland.

Gedaan te Brussel, 9 december 1998.

Voor de Commissie

Karel VAN MIERT

Lid van de Commissie

[1] Onder meer in Italië in zaak nr. NN 52/91, beschikking van 31 juli 1991, PB C 23 van 30.1.1992, blz. 5.

[2] PB C 184 van 21.7.1992, blz. 8.